

- 2 Finanțarea în contextul asigurării calității serviciilor medicale / Redactor responsabil Tintiuc D., Chișinău, 2007
- 3 Gheorghe I. L. Calitatea serviciilor medicale /Managementul spitalului. București, Editura PUBLIC H PRESS, 2006
- 4 Politica națională de sănătate. Ministerul Sănătății și Protecției Sociale, Chișinău, 2006, <http://www.aids.md/files/library/2006/469/national-health-policy-republic-moldova-ro.pdf>

ANALIZA SERVICIULUI STOMATOLOGIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONDIȚII DE ASIGURĂRI OBLIGATORII DE ASISTENȚA MEDICALĂ

Svetlana Siminovi

Policlinica Stomatologică Republicană, Școala de Management în Sănătate Publică

Summary

Stomatological medical assistance analysis in the conditions of mandatory medical insurance in the Republic of Moldova

In this report are analyzed qualitative and quantitative indicators of stomatological medical assistance provided to the population of the Republic of Moldova in conditions of mandatory medical insurance in the period of 2004-2007 year.

Sănătatea populației reprezintă unul din elementele de bază în dezvoltarea durabilă a țării. Cea mai nefavorabilă situația în istoria modernă a sistemului de sănătate din Republica Moldova s-a înregistrat în perioada anilor 1997-2003.

Analiza cheltuielilor publice în sănătate denotă că cota lor din PIB a scăzut de la 6,2% în anul 1996 pînă la 3,1% în anul 2003. Reducerea substanțială a finanțării a diminuat semnificativ accesul populației la serviciile de sănătate și calitatea îngrijirilor medicale.

În anul 2004 în Republica Moldova au fost implementate Asigurările Obligatorii de Asistență Medicală (AOAM), inclusiv și acordarea asistenței medicale stomatologice persoanelor asigurate. Rezultatele din anii 2004-2007 ce țin de sistemul de finanțare prin AOAM în Republica Moldova au creat condiții favorabile pentru dezvoltarea serviciului stomatologic.

Volumul asistenței stomatologice acordate populației în condiții de AOAM este determinat de Programul Unic și include:

- Asistența stomatologică profilactică acordată copiilor și gravidelor.
- Asistența stomatologică de urgență acordată persoanelor asigurate.

Sursele financiare alocate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) acoperă doar cu 15,0% volumul de asistență medicală stomatologică, care este preconizată în Programul Unic.

Material și metode

Sa efectuat un studiul descriptiv, după volumul eșantionului integral. Analiza datelor despre activitatea serviciului stomatologic se referă la perioada anilor 2004-2007. Sunt utilizate pentru analiză metoda computerizată de estimare seria cronologică, clasificarea raioanelor în funcție de asigurare cu medici stomatologi și dentiști. Datele primare sunt prelucrate în rate, proporții, indicatori de raport. Rezultatele obținute sunt prezentate în tabele și diagrame.

Asigurarea populației Republicii Moldova cu stomatologi și dentiști în perioada anilor 2004-2007 s-a mărit de la 4,0 la 10 mii de locuitori în anul 2004, pînă la 4,2 la 10 mii de locuitori în anul 2007. La nivel municipal se observă o descreștere de la 3,0 (anul 2004) pînă la 2,7 la 10 mii de locuitori (anul 2007). În mun. Chișinău acest indicator este de 1,7 ori mai mare

decît în mun. Bălți (2,9 și 1,7 la 10 mii de locuitori, respectiv). La nivel raional acest indicator pentru toată perioada este constant – 1,7 la 10 mii de locuitori (Fig. 1.).

Pentru determinarea gradului de asigurare cu medici stomatologi și dentiști la nivel raional a fost efectuată clasificarea raioanelor republicii. S-a stabilit, că nivelul cel mai înalt de 2,6 la 10 mii de locuitori în raioanele Ștefan Vodă și Briceni și nivelul cel mai jos - de 0,2 la 10 mii de locuitori s-a înregistrat în raionul Cantemir.(Tab.1).

Așa dar, gradul jos de asigurare populației cu medici stomatologi și dentiști (de la 0,2 pînă la 1,0 la 10 mii de locuitori) s-a înregistrat în patru raioane, gradul mediu (1,1-1,9 la 10 mii de locuitori) în 23 raioane, și gradul înalt (2,0-2,8 la 10 mii de locuitori) în 8 raioane ale republicii.

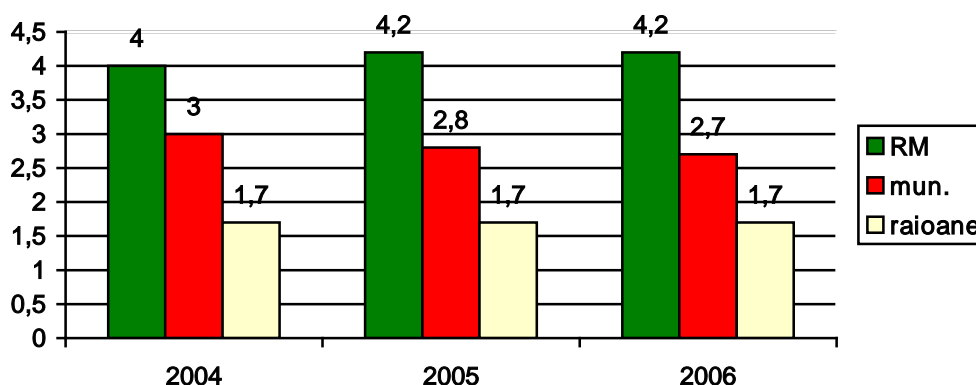

Fig.1. Asigurarea populației Republicii Moldova cu medici stomatologi în perioada anilor 2004-2007 (la 10 mii de locuitori).

Tabelul 1

Clasificarea raioanelor Republicii Moldova în funcție de asigurare cu medici stomatologi și dentiști la 10 mii de locuitori

Gradul de asigurare	Raioanele
jos 0.2-1.0	Cantemir, Rezina, Fălești, Rîșcani.
mediu 1.1-1.9	Anenii-Noi, Basarabeasca, Cahul, Călăraș, Căușeni, Cimișlia, Ciadîr Lunga, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineți, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Orhei, Sîngerei, Soroca, Streșeni, Telenești, Ungheni.
înalt 2.0-2.8	Briceni, Florești, Glodeni, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Taraclia, Comrat, Vulcănești.

Actual în Republica Moldova activează 629 instituții stomatologice, din ei: 11 policlinici și 618 secții (cabinete) stomatologice. Structura policlinicilor stomatologice în funcție de nivelul de activitate este prezentată în Fig.2.

Comparativ cu anul 2004 numărul de vizite la stomatologi și dentiști are o tendință de creștere și constituie la finele anului 2007 - 1.157.117, ritmul de creștere constituie +2,6%. Din numărul total de vizite cota vizitelor primare constituie 56,8%. Este în creștere indicatorul ce determină ponderea bolnavilor asanați din primari: de la 35,3% (anul 2005) pînă la 39,2% (anul 2007).

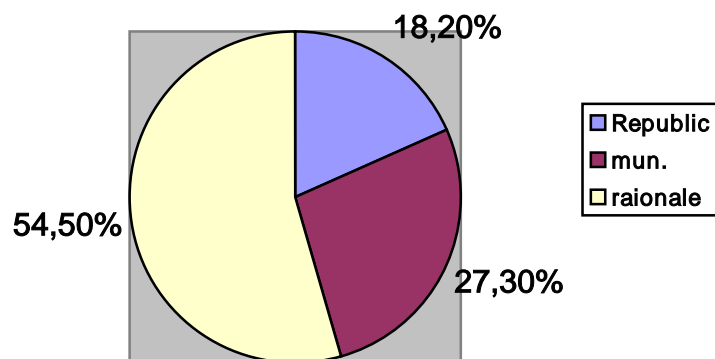

Fig.2. Structura policlinicilor stomatologice în funcție de nivelul de activitate (%).

Cota populației antrenate în profilaxie are o tendință de descreștere: de la 11,7% în anul 2005 pînă la 11,3% în anul 2007. Fiecare a treilea pacient din cei examinați anual necesită asanare (Fig.3.)

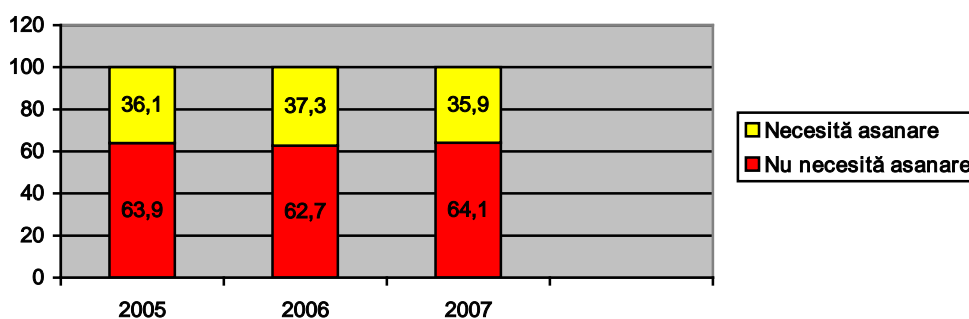

Fig.3. Cota pacienților ce necesită asanare din cei examinați (%).

Indicatorul care caracterizează calitatea asistenței stomatologice – ponderea populației asanate din numărul celor ce o necesită – sa majorat de la 58,5% în anul 2005 pînă la 70,8% în anul 2007. (Fig.4.)

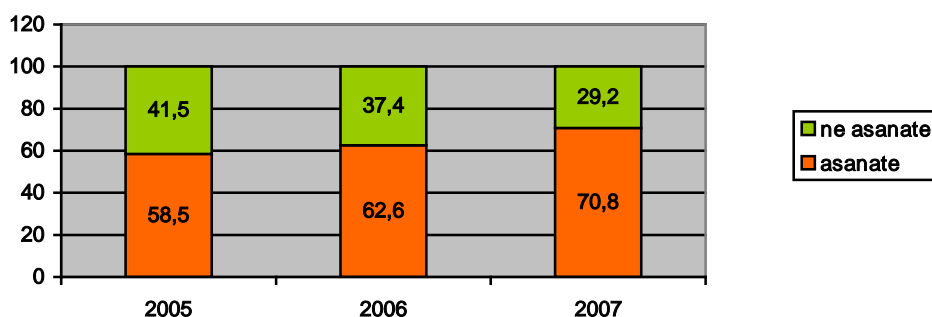

Fig.4. Ponderea populației asanate din numărul celor ce o necesită (%).

Analiza indicatorilor analogici la copii a scos în evidență, că ponderea copiilor antrenați în profilaxie a crescut de 1,1 ori și constituie pentru perioada de analiză: anul 2005 - 36,6%, anul 2006 – 39,1% și anul 2007 – 41,8%. Antrenarea copiilor în profilaxie se finalizează cu asanarea cavității bucale. Ponderea copiilor asanați din numărul celor ce o necesită în dinamică are tendința de creștere de la 63,6% în 2005 pînă la 74,3% în anul 2007. S-a stabilit, cu cît este mai mare cotă copiilor asanați din numărul celor ce o necesită, morbiditatea cariei dentare și

complicațiile ei este în permanentă descreștere. Acest indicator are tendința de descreștere: de la 36,4% în anul 2006 până la 33,7% în anul 2007.

Calitatea asistenței stomatologice este determinată și de eficacitatea tratamentului bolnavilor. Așa dar, raportul dintre dinți tratați și extrași este de:

3,4 : 1 anul 2005

3,3 : 1 anul 2006

3,5 : 1 anul 2007

Raportul dintre caria simplă și complicată este stabil 1,9 : 1 în anul 2005 și 2007 și 1,8 : 1 în anul 2006. Așa indicatorii ca UCM în zi, asanați în zi și obturații în zi au tendința de creștere în perioada de analiză (Fig.5).

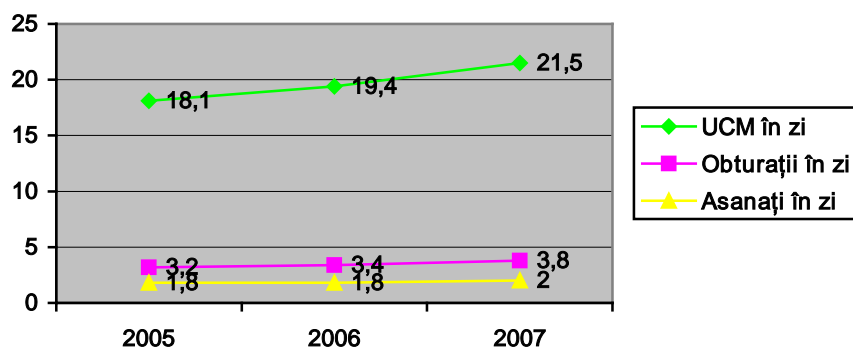

Fig. 5. Frecvența indicatorilor calitativi în acordarea asistenței stomatologice populației Republicii Moldova, anul 2005-2007 (%).

Așa dar, implementări AOAM a sporit accesul populației la servicii stomatologice, s-au îmbunătățit unele indicatori de acordarea asistenței stomatologice, s-a marit cota copiilor antrenați în profilaxie, cota populației ce necesită asanare din cei examinați. Dar serviciul stomatologic necesită o reformare și îmbunătățirea condițiilor de lucru.

Pe parcursul ultimilor 20-25 ani baza tehnico-materială a serviciului stomatologic nu a fost reînnoită, utilajul stomatologic sa învechit moral și fizic. Pentru îmbunătățirea calității asistenței medicale stomatologice, este nevoie de a implementa noi metode de diagnostic și tehnologii moderne de tratament și confecționarea protezelor dentare.

Concluzii

1. S-a stabilit, că asigurarea populației cu medici stomatologi și dentiști este de 4,2 la 10 mii de locuitori (anul 2007). La nivel raional acest indicator este cel mai mare (2,6 la 10 mii) în raioanele Ștefan Vodă și Briceni și cel mai jos (0,2 la 10 mii) – în raionul Cantemir.
2. Comparativ cu anul 2004 numărul de vizite la stomatologi și dentiști are un ritm de creștere cu 2,6% și constituie 1.157.117 de vizite în anul 2007.
3. Indicatorii care caracterizează lucrul profilactic s-au îmbunătățit, în deosebi la copii. Ponderea bolnavilor asanați din primari a crescut de 1,1 ori și constituie 39,2% în anul 2007. Ponderea populației asanate din numărul celor ce o necesită constituie 70,8%, iar a copiilor 74,3% (anul 2007).
4. S-a ameliorat calitatea asistenței stomatologice: raportul dintre dinți tratați și extrași este de 3,5 : 1, raportul dintre caria simplă și complicată – 1,9:1, UCM în zi (21,5%), obturații în zi (3,8) și asanați în zi (2,0) în anul 2007.

Bibliografie

1. Anuarul "Sănătatea Publică în Moldova" datele statistice anii 2005-2007.
2. Asigurarea obligatorie de asistența medicală/Compania Națională de asigurări în medicină. Chișinău, 2005. p.56.

3. Legea Nr. 1585 – XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”.
4. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova Nr. 1360 din 22.12.2005 „Cu privire la aprobarea Programului Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală pentru a.2006”.
5. „Problemele actuale a managementului asistenței stomatologice”, V.Siminiuc, S. Siminovici, S.Toma. Medicina stomatologică, Chișinău 2006.
6. „Aspecte manageriale ale serviciului stomatologic în contextul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”. Sănătatea publică, economie și management în medicină, Chișinău 2007.

AVANTAJELE ȘI DEZAVANTAJELE NOII SISTEME DE CERTIFICARE MEDICALĂ A PERSONALULUI AERONAUTIC

Micaela Vataman

Centrul de Medicină al Aviației Civile a Republicii Moldova,
Școala de Management în Sănătate Publică

Summary

Advantages and disadvantages of two different systems of aeromedical certification

Having statistics on pilots' morbidity and mortality would help to analyze how actually requirements JAR – FCL 3 do work in Republic of Moldova and how does it satisfy the flight safety.

The advantages of the actually requirements JAR – FCL 3 gradually convince the pilots to face medical examiners compelling them to trust the fact that medicine and flying are allies with the common goal – to keep pilots flying highly respecting the flight safety.

The need for the genuine but not formal harmonization of the requirements among states and common data base of pilots fitness is imperative.

Certificarea medicală a personalului aeronautic în Republica Moldova se efectuează în Î.S. “Centrul de Medicină al Aviației Civile” al RM, căruia îi revin sarcini și atribuții funcționale precise în ceea ce privește selecția și expertiza medicală și psihologică a personalului aeronautic civil, fundamentarea științifică a normelor și standardelor medicale de expertiză medicală și psihologică, asigurarea asistenței medicale specializate în condiții de ambulator, organizarea instruirii cadrelor în domeniul medicinei aviatice.

Acest caracter al activității impune un dinamism continuu ce vizează satisfacția personalului aeronautic față de aceste servicii, avînd în vedere că în acest domeniu atît de nou este nevoie de o schimbare rapidă față de adresabilitatea către actul medical și, nu în ultimul rînd, a actului medical în sine.

Preocupat să prezinte beneficiarilor aceste modificări de atitudine, Î.S. “Centrul de Medicină al Aviației Civile” al RM și-a diversificat serviciile, s-a angajat în diverse forme de instruire a personalului pentru utilizarea potențialului uman existent și perfecționarea angajaților la nivelul standardelor impuse de evaluare medicală a personalului aeronautic.

Certificarea medicală a personalului aeronautic are dublu scop: unul este siguranța că pilotul poate executa operațiunile de la manșă, iar altul este acela de a fi siguri că nivelul riscului de incapacitate în timpul zborului nu va depăși nivelul internațional acceptat.

Serviciul medicinei aeronautice în Republica Moldova a fost înființat în anul 1944 și a evoluat prin cîteva etape:

I. Anii 1944 - 1991.